

Nr 703.

Av herr Larsson i Stockholm m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 241, angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster, m. m.

I propositionen nr 241 har Kungl. Maj:t i anslutning till, bland annat, överenskommelse, som träffats den 4 oktober 1952 av 1949 års tjänsteförteckningskommitté med Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisation, hemställt om att riksdagen måtte godkänna förslag rörande lönegradsplacering för vissa tjänster m. m.

Då 1949 års tjänsteförteckningskommitté tillsattes den 13 maj 1949 anförde departementschefen bl. a.:

»Det ligger — — — i öppen dag, att möjligheterna att i förevarande sammanhang grunda lönegradsplaceringen på jämförelser mellan statsanställd och annan personal äro begränsade och att man väsentligen är hänvisad att verkställa en omprövning av de här avsedda tjänstemännens inbördes löneställning. I detta hänseende synes arbetet närmast få inriktas på en bedömning av frågan vilka jämkningar i lönegradsplaceringen som kunna anses motiverade med hänsyn till arbetsuppgifterna eller för att ernå lämpliga befordringsförhållanden.»

Det i propositionen redovisade förhandlingsresultatet visar enligt vår uppfattning, att den i och för sig tilltalande och praktiskt värdefulla strävan till likformighet, vilken karakteriserat kommitténs arbete, på vissa områden lett till en icke önskvärd likriktning, som ej står i full överensstämmelse med de ovan citerade direktiven. Kommittén synes i någon mån ha varit benägen att vid sin undersökning av de med skilda tjänster förenade göromålen rikta uppmärksamheten alltför ensidigt på formella kriterier.

Särskilt faller det oss i ögonen, att de administrativa och kamerala chefstjänsterna vid universiteten och Stockholms högskola blivit föremål för så ringa höjning som fallet är. Akademisekreterarna i Uppsala och Lund föreslås uppflyttade allenast från 31 till 33 lönegraden och sekreteraren vid Stockholms högskola endast från 30 till 31 lönegraden. Akademi-räntmästaren i Uppsala flyttas visserligen från 33 till 37 lönegraden, men den avlöningsförstärkning å 6 000 kronor, som tidigare tillkommit honom från universitetets egendoms- och skogsförvaltning, har icke prövats i samband med överenskommelsen om lönegradsplaceringen, och departementschefen anför, att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva om ar-

vodet skall bibehållas och med vilket belopp det i så fall skall utgå. Akademi-räntmästaren i Lund flyttas däremot endast från 32 till 33 lönegraden, och kamreraren vid Stockholms högskola från 30 till 31.

Kommittén synes icke ha tagit tillräcklig hänsyn till universitetens särskilt organiserade och från de vanliga ämbetsverken i hög grad avvikande förvaltningsapparat, vilken i det stora hela finnes även vid Stockholms högskola. Frånvaron av moderna verksinstruktioner vid nämnda institutioner gör det svårt för utomstående att i enskildheter sätta sig in i förvaltningstjänstemännens ansvarsställning. I själva verket ha akademisekreterarna, akademiräntmästarna och motsvarande befattningshavare vid Stockholms högskola högst självständiga och betydelsefulla förvaltningsuppgifter, som ej kunna utläsas ur statuter och andra författningar.

Dessa befattningshavare inneha verkliga chefstjänster och ha ett stort ansvar för fullgörandet av de mångfaldiga göromål, som tillhöra universitets- resp. högskoleförvaltningen. De äro visserligen underordnade vederbörande lärosätes rektor, vilken ur åtskilliga synpunkter har en ställning motsvarande en generaldirektörs. Men rektor skiljer sig från en generaldirektör så till vida, att han väljes bland professorerna samt så gott som alltid saknar särskild utbildning för förvaltningstjänst och endast i begränsad omfattning har erfarenhet av sådan verksamhet. Han kan i allmänhet ej heller hinna förvärva någon mera djupgående erfarenhet av administrationen under den i regel korta tid, som han innehar rektorsämbetet. Han är därför i hög grad beroende av den erfarenhet och det omdöme, som måste finnas hos de administrativa chefstjänstemännen. Det finnes vidare inom universiteten och högskolan ett betydande antal förvaltningsgöromål, omfattande både personalärenden och ekonomiska angelägenheter, som omedelbart handhavas av professorer eller andra lärare i egenskap av institutionsföreståndare. Dessa, som nästan undantagslöst äro lekmän i fråga om administration och ekonomi, äro i dylika frågor i stort behov av råd och handledning, understundom av en tillsyn, som bör kunna utövas med ett icke ringa mått av auktoritet. Denna handledning och denna tillsyn tillkommer de administrativa tjänstemännen. Det skulle med andra ord kunna sägas, att när det gäller universitetens självstyrelse — som det ur många synpunkter är angeläget att bevara i största möjliga utsträckning — dess inre styrka i icke ringa mån beror på den sakkunskap och auktoritet, som kan tillkomma universitetens egna chefstjänstemän.

Under hänvisning till det ansvar och den arbetsbörda, som åvilas akademisekreterarna och akademiräntmästarna, föreslog 1945 års universitetsberedning i sitt betänkande III (SOU 1947:75) att de skulle inplaceras i dåvarande 37 lönegraden. Det förtjänar i detta sammanhang anmärkas, att räntmästarna fram till 1925 åtnjoto samma löneförmåner som professorerna samt att skillnaden i löneställning mellan räntmästarna och sekreterarna vid universiteten var obetydlig. Enligt förslaget i propositionen skulle

ifrågavarande chefstjänstemän t. o. m. placeras lägre än akademiska lärare i laboratorisgraden, för vilka 34 lönegraden föreslås.

Vi anse, att den avsevärda disproportion mellan å ena sidan professorslönen och å andra sidan de här berörda administrativa chefstjänstemännens löner, vilken vuxit fram sedan 1925 och allt mera skärpts, med hänsyn till vad ovan sagts är obefogad. Då byråcheferna, vilka tidigare liksom professorerna tillhörde den s. k. rådsklassen, numera äro hänfödda till 37 lönegraden, böra akademisekreterarna och akademiräntmästarna uppflyttas till samma lönegrad. Detta bör icke lända till minskning av den akademiräntmästaren i Uppsala tillkommande avlöningsförstärkningen. Härvid bör framhållas att räntmästarnas göromål vid universiteten i Uppsala och Lund äro väsentligen likartade både till sin innebörd och sin omfattning. Den större egendomsförvaltningen vid Uppsala universitet motsvaras av att särskilda tjänstemän finnas för dess handhavande. Räntmästarens ekonomiska ansvar är visserligen större än i Lund, men icke i sådan grad att det kan motivera både en betydande skillnad i lönegradsplaceringen och därutöver en särskild avlöningsförstärkning.

Vidare böra sekreteraren och kamreraren vid Stockholms högskola erhålla enahanda uppflyttning till 37 lönegraden. Vad beträffar sist angivna tjänstemän vilja vi särskilt framhålla, att medan högskolan saknar teologisk och medicinsk fakultet dess filosofiska avdelningar äro ungefärligen lika stora som motsvarande fakulteter i Uppsala och Lund och dess stats- och rättsvetenskapliga avdelning är landets största juridiska fakultet. Antalet examina och disputationer samt studentantalet är ungefärligen lika stort vid Uppsala universitet, Lunds universitet och Stockholms högskola. Antalet nyinskrivna vid Stockholms högskola är numera större än vid universiteten. Med hänsyn till att sålunda högskolans sekreterares tjänstgöromål till omfånget äro endast oväsentligt mindre än motsvarande befattningshavares vid universiteten men till sin beskaffenhet likartade och av lika ansvarsfylld art som akademisekreterarnas samt då sekreteraren vid Stockholms högskola i motsats till akademisekreterarna även svarar för sekreterarskapet i alla fakulteterna, anse vi sekreterartjänsten böra inplaceras i samma lönegrad som akademisekreterartjänsterna. Ehuru högskolan vidare icke har den omfattande egendomsförvaltning, som förekommer särskilt vid Uppsala universitet, anse vi kamrerarens ansvarsställning dock motivera paritet med akademiräntmästarna i lönegrad.

Enahanda skäl som nyss anförts beträffande sekreterar- och kamrerartjänsterna vid högskolan tala för att tjänsten som biträdande sekreterare därstädes, nu i 27 lönegraden, uppflyttas till 29 lönegraden, som redan är genomförd för akademisekreterarens närmaste man i Uppsala och Lund, samt att samma lönegrad kommer till användning för kamreraren i Lund och biträdande kamreraren vid Stockholms högskola. Sistnämnda två tjänstemän äro nu inplacerade i 27 resp. 25 lönegraden, medan kamreraren i

Uppsala, vilken där innehar motsvarande befattning, redan nu är hänförd till 27 lönegraden och i propositionen föreslås inplacerad i 29 lönegraden.

Enligt sitt utredningsuppdrag hade 1949 års tjänsteförteckningskommitté även att upplaga överväganden rörande lämpliga tjänstebenämningar. Uppmärksamhet skulle härvid bland annat ägnas »frågan, i vad mån karaktäristiska benämningar för likartade tjänster inom olika lönelägen möjligen kunna utfinnas utan att detta behöver medföra ett återinförande av de numera i princip avskaffade klassbeteckningarna». Propositionen innefattar bland annat förslaget, att sekreteraren och kamreraren vid Stockholms högskola skola tilläggas de hittills endast vid vissa fackhögskolor begagnade titlarna högskolesekreterare och högskoleintendent. Enligt vår uppfattning hade det, om titelförändring anses nödvändig med hänsyn till att det här gäller tjänster, som ligga högre än sekreterar- och kamrerartjänster i allmänhet, varit lyckligare om man på grund av Stockholms högskolas likhet med universiteten hade föreslagit tjänstetitlarna akademisekreterare och akademiräntmästare. Då högskolans befattningar skulle löneregleras 1949, föreslog högskolans styrelse att nu ifrågavarande tjänster skulle förenas med tjänstetitlarna akademisekreterare och akademiräntmästare. Kanslern för rikets universitet yttrade sig över detta förslag som följer:

»Dessa benämningar, som vid de båda statsuniversiteten stödjä sig på sekelgammal tradition, synas mig i nu förevarande fall ej vara lämpliga. Men jag anser ej heller att de vid fackhögskolorna brukliga benämningarna högskolesekreterare respektive högskoleintendent passa för här ifrågavarande tjänster. Här är det dock fråga om en läroanstalt, som reellt sett fungerar som ett universitet.»

Det synes oss som om tjänsteförteckningskommittén bort beakta kanslerns citerade uttalande och att den i detta fall drivit sitt uniformitetssträvande i fel riktning. Då emellertid departementschefen i propositionen uttalar, att det med hänsyn till den korta tid, som stått till förfogande för ärendets beredning, icke varit möjligt att i detalj granska kommitténs förslag i dessa delar och att det, därest det vid ärendets fortsatta behandling skulle visa sig lämpligt med vissa jämkningar i fråga om benämningarna, torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom, vilja vi icke framställa något yrkande i denna sak utan förutsätta att Kungl. Maj:t tager frågan under omprövning och, innan beslut i ärendet fattas, inhämtar yttrande av universitets- och högskolemyndigheterna.

I det föregående har Göteborgs högskola icke berörts, ehuru samma synpunkter göra sig gällande för denna högskola som för universiteten och Stockholms högskola. Emellertid är frågan om bildande av ett universitet i Göteborg genom sammanslagning av Göteborgs högskola och den medicinska högskolan i Göteborg för närvarande under Kungl. Maj:ts prövning, varför några förslag rörande den administrativa organisationen vid Göteborgs högskola för närvarande icke lämpligen kunna framställas.

Med anledning av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 241 måtte bestämma om hänförande av

befattningen som akademisekreterare vid Uppsala universitet till 37 lönegraden;

befattningen som akademisekreterare vid Lunds universitet till 37 lönegraden;

befattningen som akademiräntmästare vid Lunds universitet till 37 lönegraden;

befattningen som kamrerare vid Lunds universitet till 29 lönegraden;

befattningen som sekreterare vid Stockholms högskola till 37 lönegraden;

befattningen som kamrerare vid Stockholms högskola till 37 lönegraden;

befattningen som biträdande sekreterare (förste byråsekreterare) vid Stockholms högskola till 29 lönegraden;

befattningen som biträdande kamrerare (kamrerare) vid Stockholms högskola till 29 lönegraden.

Stockholm den 18 november 1952.

Yngve Larsson.

Elis Håstad.

Ingrid Gärde Widemar.

Ragnar Huss.

Jean Braconier.

Erik Adamsson.

Carl Lindberg.